

Havebrugscentret, Institut for Landskabsplanter, Hornum, 9600 Års

Produktion af *Clematis*

O. Bøvre

Clematis L. er en af de mest anvendte slyngplanter til haveformål. De mest populære *Clematis*-sorter hører til gruppen storbloomstredede hybrider. *Clematis*-hybriderne formeres vegetativt ved stiklinger eller podning. Nu hvor væksthuse er mere almindelige i planteskolerne, er man med godt resultat gået over til stiklingeformering af de storbloomstredede *Clematis*-sorter. Selv om stiklingerne meget let danner rødder, må produktion af disse *Clematis*-sorter betragtes som vanskelig, eller rettere, en besværlig og arbejdskrævende produktion. Besværlig fordi stiklingerne bryder meget uens, og arbejdskrævende fordi planterne jævnligt skal bindes op.

Der er tradition for, at slyngplanter skal være 1,10–1,20 m lange, opbundne til stok. Som regel er *Clematis*-planter tynde, dvs. med få skud, og for at få betegnelsen A-kvalitet er det tilstrækkeligt med kun et kraftigt skud.

Der er dog stor enighed blandt producent, forhandler og forbruger om, at disse lange, tynde *Clematis* ikke er af så god kvalitet, som de burde være.

Ved at producere planter på 80 cm eller ned til 60 cm, evt. helt ned til 40 cm kan produktionsomkostningerne skønsomt nedsættes med 50 pct. Hvis denne lave *Clematis* samtidig har flere

grene, så får køberen også en bedre plante. Ved plantning bliver *Clematis* som regel alligevel skåret kraftigt tilbage. Dette vil være unødvendigt, hvis planten er lav og har flere grene.

Formål

På opfordring af Dansk Planteskolelærforening påbegyndtes i 1976 på Institut for Landskabsplanter en forsøgsrække, som havde til formål at undersøge produktionstekniske forhold vedrørende lave slyngplanter, i første række *Clematis*.

Forsøgene skulle endvidere danne grundlag for udarbejdelse af en produktionsvejledning for lave, tætte slyngplanter, med mindst 3 grene. Resultaterne af forsøgene skulle give svar på den mest hensigtsmæssige plantehøjde og containerstørrelse.

Den danske produktion dækker ikke efterspørgslen efter storbloomstredede *Clematis*. Formålet med forsøgene var derfor også at øge interessen for en indenlandsk produktion.

Forsøgene

I forsøgsplanen indgik stikketidspunkter, antal stiklinger pr. enhed, dyrkningsmetoder og kemisk vækstregulering.

Stikketidspunkter

Clematis som overvintres i frostfrit hus bryder meget tidligt, omkring 1. marts. Ved drivning af moderplanter ved minimum 10°C fra først i februar, kan der tages stiklinger fra midten af marts.

Clematis-stiklinger danner let rødder, men fra sidst i april aftager rodningsprocenten lidt, for i eftersommeren at komme ned på 58 pct. Se tabel 1. Der er også vanskeligheder med uens knopbrydning, selv ved tidlig stikning. Evnen til knopbrydning aftager fra foråret, for helt at gå i stå hen i august måned.

Tabel 1. Stikketidspunktets indflydelse på rodningsprocenten for storblomstrede *Clematis*

Stikkedato	Antal sorter	Antal stiklinger	Pct. med rod
23/3	1	204	95
15/4	6	264	96
1/5	6	570	88
31/5	1	126	86
22/8	7	105	58

Antal stiklinger pr. enhed

Forsøgene havde det sigte at producere planter med mindst 3 grene, som en *Clematis*-plante bør have for at være 1. kvalitet.

Selv om der er 2 knopper på hver stikling, er det almindeligt, at kun den ene bryder, men der er stor forskel på sorterne. Af de afprøvede sorter er 'Ville de Lyon' den, som hyppigst bryder med begge knopper, og *C. × lawsoniana* er den, som bryder med færrest knopper. 'Mme Le Coultre' har tilfredsstillende knopbrydning, men skudde- ne går hurtigt i stå og danner en roset. Derfor bliver der af denne sort relativt få planter af 1. kvalitet. Se tabel 2.

Ved at stikke tidligt, dvs. inden 15. april, er det for de fleste sorter tilstrækkeligt med 2 stiklinger pr. enhed. Tidlig stikning giver tillige mulighed for at knibe 2 gange om nødvendigt, for at få flest mulige velforgrenede planter på en vækstsæson. Ved senere stikning og for sorter som har vanskeligt ved at bryde, stikkes der 3 stiklinger pr. enhed.

Tabel 2. Opnåede resultater for nogle *Clematis*-sorter i årene 1976-79

Sort	Stikke- dato	Procent		
		med rod	brydning	1. kval.*)
<i>C. 'Ville de Lyon'</i>	15/4	96	96	88
<i>C. × jackmanii</i>	1/5	92	90	88
<i>C. 'Gipsy Queen'</i>	17/4	88	82	82
<i>C. 'Nelly Moser'</i>	19/4	96	82	79
<i>C. × lawsoniana</i>	15/4	95	77	69
<i>C. 'Mme Le Coultre'</i>	1/5	98	86	59

*) Planter med mindst 3 grene over 40 cm.

Dyrkningsmetoder

Ved at producere *Clematis* i hus kan planterne blive salgstjenlige på en vækstsæson. Da storblomstrede *Clematis* blomstrer på årsskuddet, er det således muligt at sælge *Clematis* i blomst om efteråret, 6 måneder efter stikning.

Nogle sorter blomstrer også på sidste års ved, blandt andre 'Nelly Moser'. Overvintret i frostfrit hus vil denne sort blomstre omkring midten af april. Sorter, som kun blomstrer på årsskuddet, vil blomstre noget senere. *Clematis* kan man, om ønskeligt, have inde i stuen som »potteplanter« indtil afblomstring. Bagefter kan man plante dem i haven, hvor de vil blomstre igen tidlig efterår.

I forsøgene har der ikke været nogen forskel ved at anvende spagnum, spagnum-stenuld-blanding eller ren stenuld som dyrkningssubstrat. Containerstørrelse på 1,0 liter bør bruges som standardstørrelse.

Kemisk vækstregulering

Vanskelighederne med knopbrydning og arbejdet med opbinding byder på store besværligheder i produktionen af *Clematis*. Det var ønskeligt, om disse problemer kunne løses. I de gennemførte forsøg er der efter firmaets anbefaling brugt 0,5 og 1,0 pct. af knibnings- og retarderingsmidlet Atrinal svarende til 0,1 og 0,2 pct. dikegulac, som er det aktive stof i handelsvaren Atrinal.

Der blev imidlertid ikke bedre brydning. Ved brug af Atrinal til *Clematis* er det desuden en ulempe, at alle skuddene må være ensartede, 10-15 cm lange, ved behandlingen for at opnå den ønskede effekt. 0,5 pct. Atrinal havde lille eller

ingen ønsket virkning, nærmest en vækststimulering. Atrinal i 1,0 pct. styrke reducerede kun væksten lidt og gav ikke nævneværdig flere grene.

Tabel 3. Virkning af Atrinal hos Clematis. Gns. tal af 60 planter pr. behandling

	Antal skud pr. plante	Antal skud under 40 cm	Længste skud i cm
Ubehandlet	2,4	0,5	86
0,5 pct. Atrinal	2,3	0,5	95
1,0 pct. Atrinal	2,5	1,5	87

Produktionsvejledning

Moderplanterne

Moderplanterne sættes til drivning i frostfrit hus fra først i februar. Fra midt i februar ved minimum 10°C og luftgivning ved 25°C målt i 2,0 m højde.

Containerstørrelsen til moderplanterne bør være 2,0–3,5 liter. Når planterne begynder at bryde først i marts gives gødningsvand op til 1,0 promille Hornumblanding (se medd. nr. 1090).

Omkring 1. april er de nye skud modne nok til, at der kan tages stiklinger.

Stiklingerne klippes som ledstiklinger med et bladpar. Alle stiklinger med fuldt udviklede blade er velegnede til stikning. Stiklingerne klippes 4–5 cm under bladparret og 0,5 cm over bladparret. Da stiklingerne meget let får rødder, er det ikke strengt nødvendigt med brug af vækststoffer. Brugen af 500 ppm IBA medfører dog, at stiklingerne danner rødder og bryder mere ensartet.

Det er anbefalet at ridse, flække eller på anden måde at såre stilken på stiklingen for at fremme roddannelsen, men dette er ikke nødvendigt.

Clematis formeres under tåge, og temperaturen på bordet holdes på 20–22°C. Der stikkes 2 stik-

linger i 10 B pletter med spagnum-stenuld som dyrkningssubstrat, eller i 0,4 liter Grodan blokke. For sorter, som overvejende kun bryder med 1 skud eller med langsom brydning, stikkes der 3 stiklinger i hver enhed for at få planter med mindst 3 grene i løbet af en vækstsæson.

På formeringsbordet vandes stiklingerne 3 gange ugentlig med 0,5 promille Hornumblanding fra stikning til roddannelse. Roddannelsesperioden er relativ lang, op til 4 uger.

Dyrkning. Efter roddannelse lukkes tågen gradvis fra, og planterne flyttes for at give plads til nye stiklinger. Planterne gødningsvandes dagligt med op til 1,0 promille Hornumblanding.

Når stiklingerne er brudt og har ca. 10 cm lange skud, knibes der helt ned til bunden, lige over det først udviklede bladpar. Da brydningen foregår over en lang periode, er det nødvendigt jævnlige at knibe enkelte skud for at få flere knopper til at bryde. Det kan således ske, at nogle planter må knibes 2 gange for at opnå ensartede planter med mindst 3 grene.

Planterne pottes op i 1,0 liter containere, når de påny er brudt efter knibning, og skuddene er 10–20 cm lange.

Samtidig bindes de op til stokke. Antal planter pr. m² afhænger til en vis grad af højden på planterne. Jo højere planterne er, desto større plads kræves der, for at det ikke skal gå ud over kvaliteten. Endnu en grund til at producere lave Clematis. Med 60 cm høje planter kan der stå ca. 30 planter pr. m² netto bedareal, uden at kvaliteten forringes.

Clematis angribes normalt ikke meget af sygdomme eller skadedyr, men kan få meldug og luseangreb. Ved overvintring i frostfrit hus kan planterne angribes ret kraftigt af gråskimmel.

Abonnement på meddelelser fra Statens Planteavlfsforsøg kan bestilles ved indsendelse af abonnementsbeløbet til bladets ekspedition, Statens Planteavlfskontor, Kongevejen 83, 2800 Lyngby, postgiro 200 2299, tlf. (02) 85 50 57. Abonnementsprisen er for 1980 80,00 kr. årligt excl. moms. Adresseændring bedes meddelt bladets ekspedition.

ISSN 0105-6514

Trykt i 7.000 eksemplarer.